

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI 2002/21/EY,

annettu 7 päivänä maaliskuuta 2002,

sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä (puitedirektiivi)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 95 artiklan,

ottavat huomioon komission ehdotuksen ⁽¹⁾,

ottavat huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽²⁾,

noudattavat perustamissopimuksen 251 artiklassa määrättyä menettelyä ⁽³⁾,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Nykyinen telealan sääntelyjärjestelmä on luonut toimivat edellytykset tehokkaalle telealan kilpailulle siirryttäessä monopoliympäristöstä täyden kilpailun ympäristöön.
- (2) Komissio antoi 10 päivänä marraskuuta 1999 Euroopan parlamentille, neuvostolle, talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle tiedonannon "Kohti sähköisen viestinnän perusrakenteiden ja niihin liittyvien palvelujen uutta järjestelmää — Vuoden 1999 viestintäalan uudelleentarkastelu". Tiedonannossa komissio tarkasteli telealan olemassa olevaa sääntelyjärjestelmää noudattaen telepalvelujen sisämarkkinoiden toteuttamisesta saamalla aikaan avoimen verkon tarjoaminen 28 päivänä kesäkuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/387/ETY ⁽⁴⁾ 8 artiklaan perustuvaa velvollisuuttaan. Siinä esitettiin julkista kuulemista varten myös joukko ehdotuksia uudeksi sähköisen viestinnän perusrakenteiden ja niihin liittyvien palvelujen sääntelyjärjestelmäksi.
- (3) Komissio antoi 26 päivänä huhtikuuta 2000 Euroopan parlamentille, neuvostolle, talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle tiedonannon "Vuoden 1999 viestintäalan uudelleentarkasteluun liittyneen julkisen

kuulemisen tulokset ja uutta sääntelyjärjestelmää koskevat suuntaviivat." Tiedonannossa esitettiin yhteenveto julkisesta kuulemisesta ja määriteltiin joukko keskeisiä suuntaviivoja sähköisen viestinnän perusrakenteiden ja niihin liittyvien palvelujen uuden järjestelmän valmistelua varten.

- (4) Lissabonissa 23 ja 24 päivänä maaliskuuta 2000 kokoontunut Eurooppa-neuvosto korosti niitä mahdollisuuksia, joita siirtyminen digitaaliseen tietotalouteen merkitsee kasvulle, kilpailulle ja työpaikkojen luomiselle. Se korosti erityisesti, miten tärkeää on, että eurooppalaisilla yrityksillä ja kansalaisilla on mahdollisuus käyttää kohtuuhintaista ja ensiluokkaista viestintäinfrastruktuuria sekä monipuolisia palveluja.

- (5) Televiestinnän, tiedotusvälineiden ja tietotekniikan lähentymisen vuoksi kaikkien siirtoverkkojen ja -palvelujen tulisi kuulua samaan sääntelyjärjestelmään. Tämä sääntelyjärjestelmä koostuu tästä direktiivistä ja seuraavista neljästä erityisdirektiivistä: sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskevista valtuutuksista 7 päivänä maaliskuuta 2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/20/EY ⁽⁵⁾ (valtuutusdirektiivi), sähköisten viestintäverkkojen ja niiden liitännäistoimintojen käyttöoikeuksista ja yhteenliittämisestä 7 päivänä maaliskuuta 2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/19/EY ⁽⁶⁾ (käyttöoikeusdirektiivi), yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla 7 päivänä maaliskuuta 2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/22/EY ⁽⁷⁾ (yleispalveludirektiivi) sekä henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta televiestinnän alalla 15 päivänä joulukuuta 1997 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/66/EY ⁽⁸⁾ (tietosuojadirektiivi), jäljempänä "erityisdirektiivit". On välttämätöntä, että siirron sääntely erotetaan sisällön sääntelystä. Tästä syystä tämä järjestelmä ei koske sähköisissä viestintäverkoissa sähköisten viestintäpalvelujen avulla tarjottujen palvelujen sisältöä, kuten ohjelmasisältöä, rahoituspalveluja ja tiettyjä tietoyhteiskunnan palveluja, ja näin ollen sillä ei rajoiteta tällaisia palveluja koskevia, yhteisön tai jäsenvaltioiden tasolla yhteisön oikeuden mukaisesti toteutettavia toimenpiteitä kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden edistämiseksi ja tiedotusvälineiden moniarvoisuuden varmistami-

⁽¹⁾ EYVL C 365 E, 19.12.2000, s. 198 ja EYVL C 270 E, 25.9.2001, s. 199.

⁽²⁾ EYVL C 123, 25.4.2001, s. 56.

⁽³⁾ Euroopan parlamentin lausunto, annettu 1. maaliskuuta 2001 (EYVL C 277, 1.10.2001, s. 91), neuvoston yhteinen kanta, vahvistettu 17. syyskuuta 2001 (EYVL C 337, 30.11.2001, s. 34) ja Euroopan parlamentin päätös, tehty 12. joulukuuta 2001 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä). Neuvoston päätös, tehty 14. helmikuuta 2002.

⁽⁴⁾ EYVL L 192, 24.7.1990, s. 1, direktiivi sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 97/51/EY (EYVL L 295, 29.10.1997, s. 23).

⁽⁵⁾ Ks. tämän virallisen lehden s. 21.

⁽⁶⁾ Ks. tämän virallisen lehden s. 7.

⁽⁷⁾ Ks. tämän virallisen lehden s. 51.

⁽⁸⁾ EYVL L 24, 30.1.1998, s. 1.

- seksi. Televisiolähetysten sisältöön sovelletaan televisio-toimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 3 päivänä lokakuuta 1989 annettua neuvoston direktiiviä 89/552/EY⁽¹⁾. Siirtojärjestelmien ja sisällön sääntelyn erottaminen toisistaan ei merkitse sitä, ettei niiden välisiä yhteyksiä olisi otettava huomioon erityisesti tiedotusvälineiden moniarvoisuuden, kulttuurisen monimuotoisuuden ja kuluttajansuojan varmistamiseksi.
- (6) Audiovisuaalialan politiikka ja sisällön sääntely toteutetaan sellaisten yleisen edun mukaisten tavoitteiden perusteella kuin sananvapaus, tiedotusvälineiden moniarvoisuus, puolueettomuus, kulttuurinen ja kielellinen monimuotoisuus, sosiaalinen osallisuus, kuluttajansuoja ja alaikäisten suojelu. Komission tiedonannossa ”Periaatteita ja suuntaviivoja yhteisön audiovisuaalipolitiikalle digitaaliaikaa varten” ja 6 päivänä kesäkuuta 2000 annetuissa neuvoston päätelmissä, joissa neuvosto ilmaisee tyytyväisyytensä kyseiseen tiedonantoon, määrittellen yhteisön toiminnan painopisteet yhteisön audiovisuaalialan politiikan täytäntöönpanemiseksi.
- (7) Tämän direktiivin ja erityisdirektiivien säännöksillä ei rajoiteta kunkin jäsenvaltion mahdollisuutta toteuttaa tarvittavia toimenpiteitä keskeisten turvallisuusetujensa suojelun varmistamiseksi, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden takaamiseksi ja rikosten tutkinnan, paljastamisen ja niistä syytteenpanon mahdollistamiseksi, mukaan lukien se, että kansalliset sääntelyviranomaiset vahvistavat sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajiin sovellettavat erityiset ja oikeasuhteiset velvollisuudet.
- (8) Tämä direktiivi ei koske laitteita, jotka kuuluvat radio- ja telepäätelaitteista ja niiden vaatimustenmukaisuuden vastavuoroisesta tunnustamisesta 9 päivänä maaliskuuta 1999 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/5/EY⁽²⁾ soveltamisalaan, mutta kylläkin digitaali-televisioon liittyviä kuluttajille tarkoitettuja laitteita. On tärkeää, että sääntelyviranomaiset rohkaisevat verkko-operaattoreita ja päätelaitteiden valmistajia toimimaan yhteistyössä, jotta helpotetaan vammaisten mahdollisuuksia käyttää sähköisiä viestintäpalveluja.
- (9) Tietoyhteiskunnan palvelut kuuluvat tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 8 päivänä kesäkuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/31/EY (direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä)⁽³⁾.
- (10) Teknisiä standardeja ja määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimitamisessa noudatettavasta menettelystä 22 päivänä kesäkuuta 1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/34/EY⁽⁴⁾ 1 artiklassa oleva tietoyhteiskunnan palvelun määritelmä kattaa suuren joukon verkossa tapahtuvia taloudellisia toimintoja. Useimmat näistä toiminnoista eivät kuulu tämän direktiivin soveltamisalaan, koska ne eivät muodostu kokonaan tai pääosin signaalien siirtämisestä sähköisissä viestintäverkoissa. Tämä direktiivi kattaa puheensiirtopalvelun ja sähköpostin siirtopalvelun. Sama yritys, esimerkiksi Internet-palveluntarjoaja, voi tarjota sekä sähköisen viestintäpalvelun, kuten Internet-yhteyden, että tämän direktiivin soveltamisalaan kuulumattomia palveluja, kuten Internet-sisältöjen toimittamisen.
- (11) Sääntelytehtävien ja toiminnallisten tehtävien erottamisen periaatteen mukaisesti jäsenvaltioiden olisi taattava kansallisten sääntelyviranomaisten riippumattomuus niiden päätösten puolueettomuuden varmistamiseksi. Tämä riippumattomuuden vaatimus ei rajoita jäsenvaltioiden institutionaalista itsemääräämisoikeutta, niiden perustuslaillisia velvollisuuksia eikä puuttumattomuuden periaatetta suhteessa jäsenvaltioiden omistusoikeusjärjestelmiin, siten kuin perustamissopimuksen 295 artiklassa määrätään. Kansallisilla sääntelyviranomaisilla olisi niille määrättyjen tehtävien hoitamiseksi oltava käytössään tarpeelliset voimavarat henkilöstön, asiantuntemuksen ja rahoituksen osalta.
- (12) Kaikilla osapuolilla, joita kansallisen sääntelyviranomaisen päätös koskee, olisi oltava oikeus hakea siihen muutosta elimeltä, joka on asian osapuolista riippumaton. Tämä elin voi olla tuomioistuin. Lisäksi jokaisella yrityksellä, joka katsoo, että sen asennusoikeuksia koskevia hakemuksia ei ole käsitelty tässä direktiivissä vahvistettujen periaatteiden mukaisesti, olisi oltava oikeus hakea muutosta sellaisten päätösten osalta. Tällä muutoksenhakumenettelyllä ei vaikuteta kansallisten tuomioistuinjärjestelmien toimivallan jakoon eikä rajoiteta kansallisen oikeuden mukaisia oikeushenkilöiden tai luonnollisten henkilöiden oikeuksia.
- (13) Voidakseen hoitaa tehtäviään tehokkaasti kansallisten sääntelyviranomaisten on kerättävä tietoja yrityksiltä. Tällaisia tietoja saattaa olla tarpeen kerätä myös komission puolesta, jotta se voi täyttää yhteisön lainsäädännön mukaiset velvollisuutensa. Tietojensaantipyyntöjen olisi oltava oikeasuhteisia, eivätkä ne saisi aiheuttaa kohtuutonta taakkaa yrityksille. Kansallisten sääntelyviranomaisten keräämien tietojen olisi oltava yleisesti saatavilla,

⁽¹⁾ EYVL L 298, 17.10.1989, s. 23, direktiivi sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 97/36/EY (EYVL L 202, 30.7.1997, s. 60).

⁽²⁾ EYVL L 91, 7.4.1999, s. 10.

⁽³⁾ EYVL L 178, 17.7.2000, s. 1.

⁽⁴⁾ EYVL L 204, 21.7.1998, s. 37, direktiivi sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 98/48/EY (EYVL L 217, 5.8.1998, s. 18).

- paitsi siltä osin kuin ne ovat luottamuksellisia tietojen julkista saatavuutta koskevien kansallisten sääntöjen mukaisesti ja jollei liikesalaisuuksia koskevasta yhteisön ja kansallisesta lainsäädännöstä muuta johdu.
- (14) Tietoja, joiden kansalliset sääntelyviranomaiset katsovat liikesalaisuuksia koskevien kansallisten ja yhteisön sääntöjen mukaisesti olevan luottamuksellisia, voidaan vaihtaa ainoastaan komission ja muiden kansallisten sääntelyviranomaisten kanssa ja vain silloin kun se on ehdottoman välttämätöntä tämän direktiivin tai erityisdirektiivin säännösten soveltamiseksi. Vaihdeettavat tiedot olisi rajattava tiedonvaihdon tarkoituksen kannalta merkityksellisiin ja oikeasuhteisiin tietoihin.
- (15) On tärkeää, että kansalliset sääntelyviranomaiset kuulevat ehdotettavien päätösten osalta kaikkia asianomaisia osapuolia ja ottavat näiden näkemykset huomioon ennen lopullisen päätöksen tekemistä. Jotta kansallisilla päätöksillä ei olisi haittavaikutuksia yhtenäismarkkinoiden tai perustamissopimuksen muiden tavoitteiden kannalta, kansallisten sääntelyviranomaisten olisi ilmoitettava tietyistä päätösehdotuksista myös komissiolle ja muiden jäsenvaltioiden kansallisille sääntelyviranomaisille, jotta niillä olisi mahdollisuus antaa lausuntonsa. Kansallisten sääntelyviranomaisten on syytä kuulla asianomaisia osapuolia kaikista toimenpide-ehdotuksista, jotka vaikuttavat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Tapaukset, joihin sovelletaan 6 ja 7 artiklassa tarkoitettuja menettelyjä, määritellään tässä direktiivissä ja erityisdirektiiveissä. Komissiolla olisi oltava mahdollisuus viestintäkomiteaa kuultuaan vaatia kansallista sääntelyviranomaista perumaan toimenpide-ehdotuksen silloin, kun se koskee merkityksellisten markkinoiden määrittämistä tai päättämistä siitä, onko yrityksillä huomattava markkinavoima, ja kun tällaiset päätökset loisivat esteen yhtenäismarkkinoiden toiminnalle tai eivät olisi yhteensopivia yhteisön lainsäädännön ja erityisesti niiden poliittisten tavoitteiden kanssa, joihin kansallisten sääntelyviranomaisten olisi pyrittävä. Tämä menettely ei rajoita ilmoitusmenettelyä, josta säädetään direktiivissä 98/34/EY eikä perustamissopimuksen mukaisia komission oikeuksia ryhtyä toimenpiteisiin tapauksissa, joissa yhteisön lainsäädäntöä rikotaan.
- (16) Kansallisilla sääntelyviranomaisilla olisi oltava yhdenmukaiset tavoitteet ja periaatteet ja niiden olisi tarvittaessa sovitettava toimensa yhteen muiden jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisten kanssa hoitaessaan tässä sääntelyjärjestelmässä säädettyjä tehtäviään.
- (17) Tämän direktiivin ja erityisdirektiivin nojalla perustettujen kansallisten sääntelyviranomaisten toiminnalla edistetään laajempaa toimintapolitiikkaa kulttuurin, työllisyyden, ympäristön, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden sekä kaupunki- ja aluesuunnittelun alalla.
- (18) Jäsenvaltioille asetettu vaatimus varmistaa, että kansalliset sääntelyviranomaiset pyrkivät kaikkiin tavoin välttämään sääntelyn sitomista yksittäisiin tekniikoihin, mikä merkitsee, etteivät ne saa edellyttää tai suosia tietyn tyyppisen tekniikan käyttöä, ei sulje pois oikeasuhteisia toimenpiteitä tiettyjen yksittäisten palvelujen, kuten spektrin käyttöä tehostavan digitaalitelevision, edistämiseksi perustelluissa tapauksissa.
- (19) Radiotaajuudet ovat olennainen tekijä radioviestintään perustuvissa sähköisissä viestintäpalveluissa, ja silloin kun taajuudet liittyvät tällaisiin palveluihin, kansallisten sääntelyviranomaisten olisi varattava taajuudet ja jaettava ne käyttäjille toimiaan säätelevien yhdenmukaistettujen tavoitteiden ja periaatteiden sekä puolueettomien, selkeiden ja syrjimättömien perusteiden mukaisesti ottaen huomioon taajuuksien käyttöön liittyvät demokraattiset, sosiaaliset, kielelliset ja kulttuuriset etunäkökohdat. On tärkeää, että radiotaajuuksien varaamista ja jakamista hallinnoidaan mahdollisimman tehokkaasti. Radiotaajuuksien siirtäminen voi olla toimiva tapa tehostaa niiden käyttöä, kunhan on toteutettu riittävät varotoimenpiteet yleisen edun turvaamiseksi ja varsinkin tällaisen siirtämisen avoimuuden ja viranomaisvalvonnan varmistamiseksi. Euroopan yhteisön radiotaajuuspolitiikan sääntelyjärjestelmästä 7 päivänä maaliskuuta 2002 tehdystä Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksessä N:o 676/2002/EY (radiotaajuuspäätös) ⁽¹⁾ luodaan puitteet radiotaajuuksien käytön yhdenmukaistamiselle, ja tämän direktiivin mukaisesti toteutettavissa toiminna olisi pyrittävä helpottamaan mainitun päätöksen nojalla toteutettavia toimia.
- (20) Selkeisiin, puolueettomiin ja syrjimättömiin ehtoihin perustuva numerovarojen käyttömahdollisuus on keskeinen tekijä yrityksille, jotta ne voivat kilpailla sähköisen viestinnän alalla. Kansallisten sääntelyviranomaisten olisi hallinnoitava kaikkia kansallisen numerointisuunnitelman osia, myös verkkojen osoitejärjestelmissä käytettyjä pistekoodeja. Silloin kun numerovarojen käyttöä on yhdenmukaistettava yhteisössä yleiseurooppalaisten palvelujen kehittämisen tukemiseksi, komissio voi toimeenpanovaltansa turvin toteuttaa teknisiä täytäntöönpanotoimenpiteitä. Jäsenvaltioiden olisi sovitettava yhteen kansalliset näkökantansa perustamissopimuksen mukaisesti niissä kansainvälisissä järjestöissä ja elimissä, joissa numerointipäätöksiä tehdään, jos tämä on tarpeen palvelujen täyden maailmanlaajuisen yhteentoimivuuden varmistamiseksi. Tämän direktiivin säännöksillä ei luoda kansallisille sääntelyviranomaisille uusia vastuualueita Internetin nimi- ja osoitejärjestelmän alalla.

(¹) Ks. tämän virallisen lehden s. 1.

- (21) Jäsenvaltiot voivat käyttää muun muassa tarjouskilpailuun perustuvia tai vertailevia valintamenettelyjä radio- taajuuksien sekä taloudellisesti poikkeuksellisen arvokaiden numeroiden jakamiseksi. Kansallisten sääntelyviranomaisten olisi kyseisiä järjestelmiä hallinnoidessaan otettava huomioon 8 artiklan säännökset.
- (22) Olisi varmistettava, että on olemassa nopeita, syrjimättömiä ja avoimia menettelyjä järjestelmien asennusoikeuksien myöntämiseksi, jotta oikeudenmukaisen ja tehokkaan kilpailun edellytykset voivat täytyä. Tällä direktiivillä ei rajoiteta omaisuuden pakkolunastusta tai käyttöä koskevia kansallisia säännöksiä, omistusoikeuden normaalia käyttöä ja hyödyntämistä, julkisten tietojen normaalia käyttöä eikä puuttumattomuuden periaatetta omistusoikeusjärjestelmiä koskevien jäsenvaltioiden sääntöjen osalta.
- (23) Järjestelmien yhteiskäyttö voi olla hyvä ratkaisu kaupunkisuunnittelun, kansanterveyden tai ympäristönsuojelun kannalta, ja kansallisten sääntelyviranomaisten olisi rohkaistava sitä vapaaehtoisten sopimusten pohjalta. Jos yrityksillä ei ole käytettävissä toteutettavissa olevia vaihtoehtoja, järjestelmien tai omaisuuden pakollinen yhteiskäyttö saattaa olla asianmukainen ratkaisu. Siihen sisältyy muun muassa fyysinen rinnakkain sijoittaminen ja kaapelikanavien, rakennusten, mastojen, antennien tai antennijärjestelmien yhteiskäyttö. Järjestelmien tai omaisuuden pakollista yhteiskäyttöä tulisi vaatia yrityksiltä vain perusteellisen julkisen kuulemisen jälkeen.
- (24) Silloin kun matkapuhelinoperaattorien edellytetään ympäristösyistä käyttävän yhteisiä torneja tai mastoja, tällainen pakollinen yhteiskäyttö voi johtaa kullekin operaattorille myönnettyjen enimmäissiirtotehojen pienentämiseen kansanterveyteen liittyvistä syistä, ja tämä voi vuorostaan pakottaa operaattorit asentamaan lisää siirtoasemia maanlaajuiseen kattavuuden varmistamiseksi.
- (25) Joissain olosuhteissa on asetettava ennalta velvollisuuksia kilpailun kehittymisen varmistamiseksi markkinoilla. Televiestinnän yhteenliittämisestä soveltaen avoimen verkon tarjoamisen (ONP) periaatteita yleispalvelun ja yhteentoimivuuden varmistamiseksi 30 päivänä kesäkuuta 1997 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 97/33/EY⁽¹⁾ oleva huomattavan markkinavoiman määritelmä on osoittautunut ennalta asetettavien velvollisuuksien kynnyksenä tehokkaaksi markkinoiden avaamisen alkuvaiheessa, mutta sitä on nyt muutettava monimutkaisempien ja dynaamisempien markkinoiden tarpeisiin. Tästä syystä tässä direktiivissä
- käytettävä määritelmä vastaa nyt Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ja Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännössä määriteltyä määräävän aseman käsitettä.
- (26) Kahden tai useamman yrityksen voidaan katsoa olevan yhteisesti merkittävässä asemassa, jos niiden välillä on rakenteellisia tai muita yhteyksiä, mutta myös siinä tapauksessa, että asiaankuuluvien markkinoiden rakenne johtaa yhteensovitettuihin vaikutuksiin eli edistää samansuuntaista tai yhdenmukaista kilpailun vastaista käyttäytymistä markkinoilla.
- (27) On erittäin tärkeää, että velvollisuuksia asetetaan ennalta vain silloin, kun kilpailu ei toimi, toisin sanoen markkinoilla, joilla yhdellä tai useammalla yrityksellä on huomattava markkinavoima eikä ongelmaa voida ratkaista jäsenvaltioiden ja yhteisön kilpailuoikeuden keinoin. Tästä syystä on välttämätöntä, että komissio laatii kilpailulainsäädännön periaatteiden mukaisesti yhteisön tason suuntaviivat, joita kansalliset sääntelyviranomaiset soveltavat arvioidessaan kilpailun toimivuutta tietyillä markkinoilla ja yritysten markkina-aseman merkittävyyttä. Kansallisten sääntelyviranomaisten olisi arvioitava, onko tietyillä tuote- tai palvelumarkkinoilla tosiasiallista kilpailua tietyllä maantieteellisellä alueella, joka voi muodostua kyseessä olevan jäsenvaltion koko alueesta tai sen osasta tai yhdessä tarkasteltavien jäsenvaltioiden alueiden rinnakkaisista osista. Todellisesta kilpailusta tehtävään arvioon olisi sisällyttävä analyysi siitä, onko markkinoilla tulevaisuudessa kilpailua ja siten siitä, onko todellisen kilpailun puute jatkuva. Näissä suuntaviivoissa käsitellään myös syntymässä olevia uusia markkinoita, joilla tosiasiallisella markkinajohtajalla tulee todennäköisesti olemaan huomattava markkinaosuus, mutta joilla tälle yritykselle ei pitäisi asettaa tarpeettomia velvollisuuksia. Komission olisi tarkasteltava suuntaviivoja säännöllisin väliajoin uudelleen varmistaakseen niiden asianmukaisuuden nopeasti kehittyvillä markkinoilla. Kansallisten sääntelyviranomaisten on tehtävä keskenään yhteistyötä silloin, kun merkityksellisten markkinoiden todetaan ylittävän valtioiden rajat.
- (28) Määritellössään, onko jollain yrityksellä huomattava markkinavoima tietyillä markkinoilla, kansallisten sääntelyviranomaisten olisi toimittava yhteisön oikeuden mukaisesti ja otettava huolella huomioon komission antamat suuntaviivat.
- (29) Yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet standardeihin sekä televerkkojen ja -palvelujen sääntelyyn liittyviä sitoumuksia Maailman kauppajärjestössä (WTO).

⁽¹⁾ EYVL L 199, 26.7.1997, s. 32, direktiivi sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 98/61/EY (EYVL L 268, 3.10.1998, s. 37).

- (30) Standardoinnin olisi jatkossakin oltava pääasiassa markkinalähtöistä. Tietyissä tapauksissa saattaa kuitenkin olla tarpeen edellyttää, että yhteisön tasolla noudatetaan tiettyjä standardeja yhteentoimivuuden varmistamiseksi yhtenäismarkkinoilla. Kansallisella tasolla jäsenvaltioihin sovelletaan direktiivin 98/34/EY säännöksiä. Televisiosignaalien lähetyksestä koskevien standardien käytöstä 24 päivänä lokakuuta 1995 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 95/47/EY⁽¹⁾ ei ole säädetty tietyn digitaalitelevisiolähetysten siirtojärjestelmän käytöstä tai näitä lähetyksiä koskevista palveluvaatimuksista. Eurooppalaiset yritykset ovat kehittäneet digitaalisia televisiolähetystyöryhmissä (Digital Video Broadcasting Group) joukon televisiolähetysten siirtojärjestelmiä, jotka Euroopan telealan standardointilaitos (European Telecommunications Standards Institute, ETSI) on standardoinut ja joista on tullut kansainvälisen teleliiton (International Telecommunications Union, ITU) suosituksia. Ennen kuin kyseisten standardien pakollisesta soveltamisesta tehdään päätös, olisi järjestettävä perusteellinen julkinen kuuleminen. Tämän direktiivin mukaisilla standardointimenettelyillä ei rajoiteta direktiivin 1999/5/EY, tietyllä jännitealueella toimivia sähkölaitteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 19 helmikuuta 1973 annetun neuvoston direktiivin 73/23/ETY⁽²⁾ eikä sähkömagneettista yhteensopivuutta koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 3 päivänä toukokuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/336/ETY⁽³⁾ säännösten soveltamista.
- (31) Interaktiivisten digitaalitelevisiopalveluiden ja parannettujen digitaalisten televisiolaitteiden yhteentoimivuutta kuluttajan tasolla olisi tuettava, jotta voidaan varmistaa vapaa tiedonkulku, tiedotusvälineiden moniarvoisuus ja kulttuurillinen monimuotoisuus. Kuluttajien olisi voitava lähetystavasta riippumatta vastaanottaa kaikkia interaktiivisia digitaalitelevisiopalveluita, ottaen huomioon teknologisen puolueettomuuden, tulevan teknisen kehityksen, tarpeen edistää digitaalisten televisio- ja liiketoimintajärjestelmien tarjoajien olisi pyrittävä toteuttamaan avoin sovellusrajapinta (Application Program Interface, API), joka on eurooppalaisen standardointijärjestön hyväksymien standardien tai vaatimusten mukainen. Siirtymistä olemassa olevista sovellusrajapinoista uuteen avoimeen sovellusrajapintaan olisi tuettava, ja se olisi järjestettävä esimerkiksi markkinoiden kaikkien asianomaisten osapuolten välisten yhteisymmärryspöytäkirjojen avulla. Avoin sovellusrajapinta lisää yhteentoimivuutta, eli interaktiivisen sisällön siirrettävyyttä siirtomekanismien välillä ja tämän sisällön täyttää toimivuutta parannetuissa digitaalisissa televisiolaitteissa. Olisi kuitenkin otettava huomioon tarve olla estämättä vastaanottolaitteiston toimintaa ja suojella sitä ilkeiltä hyökkäyksiltä, kuten viruksilta.
- (32) Jos samassa jäsenvaltiossa toimivien yritysten välille syntyy tämän direktiivin tai erityisdirektiivien kattamilla aloilla riitaa, joka koskee esimerkiksi käyttöoikeus- ja yhteenliittämisvelvollisuuksia tai tilaajaluetteloiden siirtämistä, riidan sen osapuolen, joka on käynyt neuvotteluja vilpittömässä mielessä, mutta ei ole päässyt tulokseen, olisi voitava pyytää kansallista sääntelyviranomaista ratkaisemaan riita. Kansallisten sääntelyviranomaisten olisi voitava määrätä osapuolet noudattamaan tiettyä ratkaisua. Kansallisten sääntelyviranomaisten olisi sähköisiä viestintäverkkoja tai -palveluja yksittäisessä jäsenvaltiossa tarjoavien yritysten välisiä riita-asioita ratkaistessaan pyrittävä varmistamaan tämän direktiivin tai erityisdirektiivien mukaisten velvollisuuksien noudattaminen.
- (33) Kansallisessa tai yhteisön lainsäädännössä annettujen riitojenratkaisukeinojen lisäksi tarvitaan jomman kumman osapuolen pyynnöstä vireille pantava yksinkertainen menettely sellaisten rajat ylittävien riitojen ratkaisemiseksi, jotka ovat yksittäisen kansallisen sääntelyviranomaisen toimivallan ulkopuolella.
- (34) Olisi perustettava yksi ainoa komitea korvaamaan direktiivin 90/387/ETY 9 artiklalla perustettu ONP-komitea ja toimilupakomitea, joka on perustettu telepalvelualan yleisten valtuutusten ja yksittäisten toimilupien yhteisistä puitteista 10 päivänä huhtikuuta 1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/13/EY⁽⁴⁾ 14 artiklalla.
- (35) Kansallisten sääntelyviranomaisten ja kansallisten kilpailuviranomaisten olisi annettava toisilleen tiedot, joita tämän direktiivin ja erityisdirektiivien säännösten soveltaminen edellyttää, jotta ne voivat toimia mahdollisimman hyvin yhteistyössä. Vaihdeavien tietojen osalta vastaanottavan viranomaisen olisi turvattava sama luotamuksellisuus kuin tiedot lähettävän viranomaisen.
- (36) Komissio on ilmoittanut aikovansa perustaa sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja käsittelevän eurooppalaisen sääntelyelinten työryhmän, joka muodostaisi soveltuvan mekanismin kansallisten sääntelyviranomaisten välisen yhteistyön ja yhteensovittamisen tukemiseksi, jotta edistetään sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen sisämarkkinoita ja pyritään saavuttamaan kaikissa jäsenvaltioissa tässä direktiivissä ja erityisdirektiiveissä vahvistettujen säännösten yhdenmukainen soveltaminen erityisesti aloilla, joilla yhteisön lainsäädännön täytäntöön panevassa lainsäädännössä kansallisille sääntelyviranomaisille annetaan merkittävä harkintavalta asiaan liittyvien sääntöjen soveltamisessa.

⁽¹⁾ EYVL L 281, 23.11.1995, s. 51.

⁽²⁾ EYVL L 77, 26.3.1973, s. 29.

⁽³⁾ EYVL L 139, 23.5.1989, s. 19.

⁽⁴⁾ EYVL L 117, 7.5.1997, s. 15.

- (37) Kansallisten sääntelyviranomaisten olisi toimittava keskenään ja komission kanssa yhteistyössä avoimesti, jotta varmistetaan tämän direktiivin ja erityisdirektiivien sääntösten yhdenmukainen soveltaminen kaikissa jäsenvaltioissa. Tämä yhteistyö voi tapahtua muun muassa viestintäkomiteassa ja eurooppalaisista sääntelyelimistä koostuvassa työryhmässä. Jäsenvaltioiden olisi päätettävä, mitkä elimet ovat tässä direktiivissä ja erityisdirektiiveissä tarkoitettuja kansallisia sääntelyviranomaisia.
- (38) Toimenpiteet, jotka voivat vahingoittaa jäsenvaltioiden välistä kauppaa, ovat toimenpiteitä, joilla saattaa olla suoraa tai epäsuoraa, tosiasiallista tai mahdollista vaikutusta jäsenvaltioiden välisen kaupan muotoihin niin, että ne saattavat muodostaa esteitä yhtenäismarkkinoille. Ne käsittävät myös toimenpiteet, joilla on merkittävä vaikutus muiden jäsenvaltioiden palvelutarjoajiin tai -käyttöihin, ja joihin kuuluvat muun muassa toimenpiteet, jotka vaikuttavat kuluttajahintoihin muissa jäsenvaltioissa, toimenpiteet, jotka vaikuttavat toiseen jäsenvaltioon sijoituneen yrityksen kykyyn tarjota sähköisiä viestintäpalveluja, ja erityisesti toimenpiteet, jotka vaikuttavat mahdollisuuteen tarjota valtioiden rajat ylittäviä palveluja, sekä toimenpiteet, jotka vaikuttavat markkinoiden rakentamiseen ja markkinoille pääsyyn heijastuen siten muiden jäsenvaltioiden yrityksiin.
- (39) Tämän direktiivin säännöksiä olisi tarkasteltava säännöllisin väliajoin uudelleen erityisesti tekniikan ja markkinaolojen kehitykseen perustuvien muutostarpeiden selvittämiseksi.
- (40) Tämän direktiivin täytäntöönpanemiseksi tarvittavista toimenpiteistä olisi päätettävä menettelystä komissiolle siirrettyä täytäntöönpanovaltaa käytettäessä 28 päivänä kesäkuuta 1999 annetun neuvoston päätöksen 1999/468/EY⁽¹⁾ mukaisesti.
- (41) Suunnitellun toiminnan tavoitetta, joka on sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen ja niiden liitännäistoimintojen yhdenmukaistetun sääntelyjärjestelmän luominen, ei voida riittävällä tavalla saavuttaa jäsenvaltioiden tasolla, vaan se voidaan toiminnan laajuus ja vaikutukset huomioiden saavuttaa paremmin yhteisön tasolla, joten yhteisö voi toteuttaa toimenpiteitä perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Kyseisessä artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi.
- (42) Tietyt tämän alan direktiivit ja päätökset olisi kumottava.

- (43) Komission olisi seurattava siirtymistä nykyisestä järjestelmästä uuteen järjestelmään, ja se voi erityisesti antaa sopivana ajankohtana ehdotuksen tilaajayhteyksien eriytetystä tarjonnasta annetun 18 päivänä joulukuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2887/2000⁽²⁾ kumoamiseksi,

OVAT ANTANEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

I LUKU

SOVELTAMISALA, TAVOITE JA MÄÄRITELMÄT

1 artikla

Tavoite ja soveltamisala

- Tällä direktiivillä perustetaan yhdenmukaistettu järjestelmä sähköisten viestintäpalvelujen, sähköisten viestintäverkkojen sekä niiden liitännäistoimintojen ja -palvelujen sääntelylle. Siinä säädetään kansallisten sääntelyviranomaisten tehtävistä ja määritellään joukko menettelyjä, joilla varmistetaan, että sääntelyjärjestelmää sovelletaan yhdenmukaisesti kaikkialla yhteisössä.
- Tällä direktiivillä ja erityisdirektiiveillä ei rajoiteta yhteisön oikeuden mukaisesti kansallisessa oikeudessa eikä yhteisön oikeudessa asetettuja velvollisuuksia, jotka koskevat sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen avulla tarjottavia palveluja.
- Tällä direktiivillä ja erityisdirektiiveillä ei rajoiteta yhteisön tasolla tai kansallisella tasolla yhteisön oikeuden mukaisesti toteutettavia toimenpiteitä, joilla pyritään yleisen edun mukaisiin, erityisesti sisällön sääntelyyn ja audiovisuaalialan politiikkaan liittyviin tavoitteisiin.
- Tällä direktiivillä ja erityisdirektiiveillä ei rajoiteta direktiivin 1999/5/EY säännösten soveltamista.

2 artikla

Määritelmät

Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

- 'sähköisellä viestintäverkolla' siirtojärjestelmiä sekä soveltuvin osin kytkentä- tai reitityslaitteistoa ja muita välineitä, joilla voidaan siirtää signaaleja johtojen välityksellä, radioiteitse, optisesti tai muulla sähkömagneettisella tavalla, mukaan luettuina satelliittiverkot, kiinteät (piiri- ja pakettikytkentäiset, mukaan luettuna Internet) ja maanpäälliset matkaviestintäverkot, sähkökaapelijärjestelmät siinä määrin

⁽¹⁾ EYVL L 184, 17.7.1999, s. 23.

⁽²⁾ EYVL L 336, 30.12.2000, s. 4.

- kuin niitä käytetään signaalinsiirtoon, radio- ja televisiölähteyksiin käytetyt verkot sekä kaapelitelevisioverkot riippumatta siitä, minkä tyyppistä informaatiota niissä siirretään;
- b) 'valtioiden rajat ylittävillä markkinoilla' 15 artiklan 4 kohdan mukaisesti määritetyt markkinoita, jotka kattavat yhteisön tai suuren osan siitä;
- c) 'sähköisellä viestintäpalvelulla' tavallisesti korvausta vastaan suoritettuja palveluja, jotka muodostuvat kokonaan tai pääosin signaalien siirtämisestä sähköisissä viestintäverkoissa, mukaan lukien televiestintäpalvelut ja siirtopalvelut radio- ja televisiotoiminnassa käytetyissä verkoissa, mutta jättäen ulkopuolelle sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen avulla siirretyt sisältöpalvelut tai sisältöä toimituksellisesti valvonnassaan pitävät palvelut; kyseinen palvelu ei käsitä myöskään direktiivin 98/34/EY ensimmäisessä artiklassa määriteltyjä tietoyhteiskunnan palveluja, jotka eivät muodostu kokonaan tai pääosin signaalien siirtämisestä sähköisissä viestintäverkoissa;
- d) 'yleisellä viestintäverkolla' sähköistä viestintäverkkoa, jota käytetään ainoastaan tai pääasiallisesti yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjontaan;
- e) 'liitännäistoiminnolla toimintoja' jotka liittyvät sähköiseen viestintäverkkoon ja/tai sähköiseen viestintäpalveluun ja joilla palvelut voidaan tarjota ja/tai jotka tukevat palvelujen tarjoamista kyseisen verkon ja/tai palvelun kautta. Tähän kuuluvat myös ehdollisen käyttöoikeuden järjestelmät ja sähköiset ohjelmaoppaat;
- f) 'ehdollisen käyttöoikeuden (ehdollisen pääsyn) järjestelmällä' teknisiä toimenpiteitä ja/tai järjestelyjä, joissa oikeus käyttää suojattua ymmärrettävissä olevassa muodossa olevaa radio- tai televisiölähetyspalvelua edellyttää tilausta tai muunlaista yksittäistä ennakkolupaa;
- g) 'kansallisilla sääntelyviranomaisilla' elintä tai elimiä, joiden hoidettavaksi jäsenvaltio on antanut tässä direktiivissä tai erityisdirektiiveissä tarkoitetut sääntelytehtävät;
- h) 'käyttäjällä' luonnollista tai oikeushenkilöä, joka käyttää tai pyytää käyttöönsä yleisesti saatavilla olevaa sähköistä viestintäpalvelua;
- i) 'kuluttajalla' luonnollista henkilöä, joka käyttää tai pyytää käyttöönsä yleisesti saatavilla olevaa sähköistä viestintäpalvelua muuhun tarkoitukseen kuin liiketoimintaan tai ammatin-harjoittamiseen;
- j) 'yleispalvelulla' direktiivissä 2002/22/EY (yleispalveludirektiivi) määriteltyä tietyn laatuisten palvelujen vähimmäiskonaisuutta, joka on kaikkien käyttäjien saatavilla näiden maantieteellisestä sijainnista riippumatta ja kansalliset erityisolot huomioiden kohtuulliseen hintaan;
- k) 'tilaajalla' luonnollista tai oikeushenkilöä, joka on tehnyt sopimuksen yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajan kanssa näiden palvelujen toimittamisesta;
- l) 'erityisdirektiiveillä' direktiiviä 2002/20/EY (valtuutusdirektiivi), direktiiviä 2002/19/EY (käyttöoikeusdirektiivi), direktiiviä 2002/22/EY (yleispalveludirektiivi) ja direktiiviä 97/66/EY;
- m) 'sähköisen viestintäverkon tarjoamisella' tarkoitetaan tällaisen verkon luomista, ylläpitoa, valvontaa tai saataville asettamista;
- n) 'loppukäyttäjällä' käyttäjää, joka ei tarjoa käyttöön yleisiä viestintäverkkoja eikä yleisesti saatavilla olevia sähköisiä viestintäpalveluja;
- o) 'parannetuilla digitaalisilla televisiolaitteilla' tarkoitetaan televisiovastaanottimien liittämiseen tarkoitettuja tv-sovittimia tai integroitua digitaalisia televisiolaitteita, joilla voidaan vastaanottaa interaktiivisia digitaali-televisiolähetyslähteyksiä;
- p) 'sovellusrajapinnalla (Application Program Interface, API)' tarkoitetaan sovellusten välisiä ohjelmistorajapintoja, joita lähetystoiminnan harjoittajat tai palveluntarjoajat asettavat käyttöön, sekä kehittyneiden digitaalisten televisiolaitteiden resursseja digitaalisia televisio- ja radiopalveluja varten.

LUKU II

KANSALLISET SÄÄNTELYVIRANOMAISET

3 artikla

Kansalliset sääntelyviranomaiset

- Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kustakin tässä direktiivissä ja erityisdirektiiveissä kansallisille sääntelyviranomaisille osoitetusta tehtävästä huolehtii toimivaltainen elin.
- Jäsenvaltioiden on taattava kansallisten sääntelyviranomaisten riippumattomuus varmistamalla, että nämä viranomaiset ovat oikeudellisesti erillisiä ja toiminnallisesti riippumattomia kaikista sähköisiä viestintäverkkoja, -laitteita tai -palveluja tarjoavista organisaatioista. Niiden jäsenvaltioiden, joilla on omistussuusia tai päätäntävaltaa sähköisiä viestintäverkkoja ja/tai -palveluja tarjoavissa yrityksissä, on varmistettava, että sääntelytoiminta ja omistajuuteen tai päätäntävalttaan liittyvä toiminta erotetaan rakenteellisesti tehokkaasti toisistaan.
- Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset sääntelyviranomaiset käyttävät toimivaltuuksiaan puolueettomasti ja avoimesti.
- Jäsenvaltioiden on julkaistava tiedot kansallisille sääntelyviranomaisille kuuluvista tehtävistä helposti saatavilla olevassa muodossa varsinkin silloin, kun tehtävistä vastaa useampi kuin

yksi elin. Jäsenvaltioiden on tarvittaessa varmistettava näiden viranomaisten keskinäinen sekä näiden viranomaisten ja kilpailulainsäädännön ja kuluttajalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten välinen kuuleminen ja yhteistyö niitä yhteisesti koskevista kysymyksissä. Jos useampi kuin yksi viranomainen on tällaisissa asioissa toimivaltainen, jäsenvaltioiden on varmistettava, että tiedot kullekin viranomaiselle kuuluvista tehtävistä julkaistaan helposti saatavilla olevassa muodossa.

5. Kansallisten sääntelyviranomaisten ja kansallisten kilpailuviranomaisten on annettava toisilleen tiedot, joita tämän direktiivin ja erityisdirektiivien säännösten soveltaminen edellyttää. Vaihdeittävien tietojen osalta vastaanottavaa viranomaista sitoo sama luottamuksellisuus kuin tiedot lähettänyttä viranomaista.

6. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle ne kansalliset sääntelyviranomaiset, joille on osoitettu tämän direktiivin ja erityisdirektiivien mukaisia tehtäviä, sekä näiden viranomaisten vastuualueet.

4 artikla

Muutoksenhakuoikeus

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisella tasolla on käytössä tehokkaita järjestelmiä, joiden avulla jokainen käyttäjä tai sähköisiä viestintäverkkoja ja/tai -palveluja tarjoava yritys, johon kansallisen sääntelyviranomaisen tekemä päätös vaikuttaa, voi hakea muutosta päätökseen muutoksenhakuelimeltä, joka on riippumaton asianomaisista osapuolista. Tällä elimellä, joka voi olla tuomioistuin, on oltava tehtäviensä hoitamisen edellyttämä asiantuntemus. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tapaukseen liittyvät tosiseikat otetaan asianmukaisesti huomioon ja että käytettävissä on toimiva muutoksenhakumekanismi. Kansallisen sääntelyviranomaisen päätös on voimassa, kunnes muutoksenhakupyynnö on käsitelty, jollei muutoksenhakuelin toisin päättä.

2. Jollei 1 kohdassa tarkoitettu muutoksenhakuelin ole luonteeltaan tuomioistuin, sen on aina annettava päätökselleen kirjalliset perustelut. Päätöksestä on tällöin voitava lisäksi valittaa perustamissopimuksen 234 artiklassa tarkoitettuun jäsenvaltion tuomioistuimeen.

5 artikla

Tiedonvaihto

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja tarjoavat yritykset toimittavat kaikki tarvittavat tiedot, taloudelliset tiedot mukaan lukien, jotta kansalliset sääntelyviranomaiset voivat varmistua siitä, että tämän direktiivin ja erityisdirektiivien säännöksiä tai niiden mukaisesti tehtyjä päätöksiä noudatetaan. Näiden yritysten on pyynnöstä toimitettava tiedot viipymättä sekä kansallisen sääntelyviran-

omaisen edellyttämän aikataulun mukaisesti että sen vaatimalla tarkkuudella. Kansallisen sääntelyviranomaisen pyytämien tietojen on oltava oikeasuhteisia tehtävien suorittamiseen nähden. Kansallisen sääntelyviranomaisen on perusteltava tietojen antamista koskeva pyyntönsä.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset sääntelyviranomaiset toimittavat komissiolle sen perustellusta pyynnöstä tiedot, joita se tarvitsee suorittaessaan perustamissopimuksen mukaisia tehtäviään. Komission pyytämien tietojen on oltava oikeasuhteisia näiden tehtävien suorittamiseen nähden. Jos annetuissa tiedoissa viitataan tietoihin, joita yritykset ovat aiemmin toimittaneet kansallisen sääntelyviranomaisen pyynnöstä, näille yrityksille on ilmoitettava asiasta. Siinä määrin kuin se on tarpeen ja jollei tiedot antanut viranomainen nimenomaisesti ja perustellusti toisin pyydä, komissio asettaa tiedot myös muiden jäsenvaltioiden vastaavien viranomaisten saataville.

Jollei 3 kohdan vaatimuksista muuta johdu, jäsenvaltioiden on varmistettava, että tietyille kansalliselle sääntelyviranomaiselle toimitetut tiedot voidaan perustellusta pyynnöstä asettaa saman tai muun jäsenvaltion jonkin vastaavan viranomaisen saataville, jos näiden viranomaisten yhteisön oikeuden mukaisten tehtävien hoitaminen sitä edellyttää.

3. Jos kansallinen sääntelyviranomainen katsoo, että tiedot ovat liikesalaisuuksia koskevien yhteisön ja kansallisten sääntöjen mukaisesti luottamuksellisia, komission ja kyseisten kansallisten sääntelyviranomaisten on turvattava tällainen luottamuksellisuus.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset sääntelyviranomaiset julkaisevat nämä tiedot, jos ne edistävät avoimia ja kilpailuun perustuvia markkinoita, kuitenkin niin, että yleisön oikeutta tutustua tietoihin koskevaa kansallista lainsäädäntöä sekä liikesalaisuuksia koskevia kansallisia ja yhteisön sääntöjä noudatetaan.

5. Kansallisten sääntelyviranomaisten on julkistettava 4 kohdassa tarkoitettujen tietojen yleistä saatavuutta koskevat ehdot sekä myös tiedonsaantiin liittyvät menettelyt.

6 artikla

Kuulemismenettelyt ja avoimuus

Lukuun ottamatta 7 artiklan 6 kohdan, 20 artiklan tai 21 artiklan soveltamisalaan kuuluvia tapauksia, jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos kansalliset sääntelyviranomaiset aikovat tämän direktiivin tai erityisdirektiivien mukaisesti toteuttaa merkityksellisiin markkinoihin huomattavalla tavalla vaikuttavia toimenpiteitä, ne antavat asianomaisille osapuolille mahdolli-

suuden esittää kohtuullisessa määräajassa lausuntonsa ehdoteuista toimenpiteistä. Kansallisten sääntelyviranomaisten on julkaistava tiedot kansallisista kuulemismenettelyistään. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että perustetaan yhtenäinen tiedotuspiste, jonka kautta on mahdollista saada tietoa kaikista senhetkisistä kuulemisista. Kansallisten sääntelyviranomaisten on annettava kuulemisten tulokset julkisesti saataville, jollei tietoja ole luokiteltu luottamuksellisiksi liike-elämän tietojen luottamuksellisuutta koskevan yhteisön ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

7 artikla

Sähköisen viestinnän sisämarkkinoiden vakiinnuttaminen

1. Kansallisten sääntelyviranomaisten on toteuttaessaan tämän direktiivin ja erityisdirektiivien mukaisia tehtäviään otettava 8 artiklassa vahvistetut tavoitteet mahdollisimman laajasti huomioon sikäli kun ne liittyvät sisämarkkinoiden toimintaan.

2. Kansallisten sääntelyviranomaisten on myötävaikutettava sisämarkkinoiden kehittymiseen toimimalla keskenään ja komission kanssa yhteistyössä avoimesti, jotta varmistetaan tämän direktiivin ja erityisdirektiivien säännösten yhdenmukainen soveltaminen kaikissa jäsenvaltioissa. Tätä varten niiden on pyrittävä erityisesti sopimaan välineistä ja keinoista, jotka soveltuvat parhaiten tietyn tyyppisten markkinatilanteiden hoitoon.

3. Jos kansallinen sääntelyviranomainen aikoo toteuttaa toimenpiteitä, jotka

a) kuuluvat tämän direktiivin 15 tai 16 artiklan, direktiivin 2002/19/EY (käyttöoikeusdirektiivi) 5 tai 8 artiklan tai direktiivin 2002/22/EY (yleispalveludirektiivi) 16 artiklan soveltamisalaan, ja

b) jotka vaikuttavat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan,

sen on 6 artiklassa tarkoitetun kuulemisen lisäksi asetettava toimenpide-ehdotus perusteluineen komission ja muiden jäsenvaltioiden kansallisten sääntelyviranomaisten saataville 5 artiklan 3 kohdan mukaisesti sekä ilmoitettava asiasta komissiolle ja muille kansallisille sääntelyviranomaisille. Kansallisilla sääntelyviranomaisilla ja komissiolla on mahdollisuus antaa lausuntonsa kyseiselle kansalliselle sääntelyviranomaiselle yhden kuukauden kuluessa tai 6 artiklassa tarkoitetussa määräajassa, jos se on pitempi. Tätä yhden kuukauden määräaika ei voida pidentää.

4. Jos 3 kohdassa tarkoitettulla aiotulla toimenpiteellä pyritään

a) sellaisten merkityksellisten markkinoiden määrittämiseen, jotka eroavat 15 artiklan 1 kohdan mukaisessa suosituksessa määrittelyistä, tai

b) päättämään, onko jollakin yrityksellä joko yksin tai yhdessä muiden kanssa huomattava markkinavoima 16 artiklan 3, 4 tai 5 kohdan mukaisesti,

ja jos toimenpide vahingoittaisi jäsenvaltioiden välistä kauppaa ja jos komissio on ilmoittanut kansalliselle sääntelyviranomaiselle, että se katsoo toimenpide-ehdotuksen muodostavan esteen yhtenäismarkkinoille tai että se epäilee vakavasti ehdotuksen yhteensopivuutta yhteisön oikeuden ja erityisesti 8 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden kanssa, toimenpiteen hyväksymistä on lykättävä vielä kahdella kuukaudella. Tätä määräaika ei voida pidentää. Määräajan kuluessa komissio voi 22 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen tehdä päätöksen, jolla asianomaiselta kansalliselta sääntelyviranomaiselta edellytetään toimenpide-ehdotuksen perumista. Päätökseen on liitettävä yksityiskohtainen ja objektiivinen selvitys siitä, miksi komissio katsoo, että toimenpide-ehdotusta ei pidä hyväksyä, sekä yksityiskohtaiset ehdotukset toimenpide-ehdotuksen muuttamiseksi.

5. Kyseisen kansallisen sääntelyviranomaisen on otettava muiden kansallisten sääntelyviranomaisten ja komission lausunnot mahdollisimman laajasti huomioon ja se voi, 4 kohdassa tarkoitettuja tapauksia lukuun ottamatta, hyväksyä lopullisen toimenpide-ehdotuksen ja toimittaa sen tällöin komissiolle.

6. Jos kansallinen sääntelyviranomainen poikkeuksellisissa olosuhteissa katsoo, että kilpailun turvaamiseksi ja kuluttajien etujen suojaamiseksi on toimittava kiireellisesti noudattamatta 3 ja 4 kohdassa säädettyä menettelyä, se voi hyväksyä oikeasuhteiset ja tilapäiset toimenpiteet välittömästi. Sen on viipymättä ilmoitettava näistä toimenpiteistä perusteluineen komissiolle ja muille kansallisille sääntelyviranomaisille. Kansallisen sääntelyviranomaisen päätökseen tällaisten toimenpiteiden muuttamisesta pysyviksi tai niiden soveltamisajan pidentämisestä sovelletaan 3 ja 4 kohdan säännöksiä.

III LUKU

KANSALLISTEN SÄÄNTELYVIRANOMAISTEN TEHTÄVÄT

8 artikla

Yleiset tavoitteet ja sääntelyperiaatteet

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset sääntelyviranomaiset toteuttavat tässä direktiivissä ja erityisdirektiiveissä määriteltyjä sääntelytehtäviään hoitaessaan kaikki aiheelliset toimenpiteet, joilla pyritään 2, 3 ja 4 kohdassa säädettyihin tavoitteisiin. Toimenpiteiden on oltava oikeasuhteisia näihin tavoitteisiin nähden.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset sääntelyviranomaiset pyrkivät kaikin tavoin välttämään sitoutumista yksittäis-

siin tekniikoihin silloin, kun ne suorittavat tässä direktiivissä ja erityisdirektiiveissä säädettyjä sääntelytehtäviä ja varsinkin niitä tehtäviä, joiden tarkoituksena on varmistaa tehokas kilpailu.

Kansalliset sääntelyviranomaiset voivat toimivaltuuksiensa rajoissa osallistua kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta sekä tiedotusvälineiden moniarvoisuutta edistävien politiikkojen toteuttamiseen.

2. Kansallisten sääntelyviranomaisten on edistettävä kilpailua sähköisten viestintäverkkojen, sähköisten viestintäpalvelujen ja niiden liitännäistoimintojen ja -palvelujen tarjoamisessa muun muassa

- a) varmistamalla, että käyttäjille, myös vammaisille, koituu mahdollisimman paljon hyötyä valinnanvaran lisääntymisestä, hintojen alentumisesta ja laadun parantumisesta;
- b) varmistamalla, ettei kilpailua sähköisen viestinnän alalla vääristetä tai rajoiteta;
- c) edistämällä tehokkaita investointeja perusrakenteisiin ja tukemalla innovointia; ja
- d) edistämällä radiotaajuuksien ja numerovarojen tehokasta käyttöä ja varmistamalla niiden tehokas hallinta.

3. Kansallisten sääntelyviranomaisten on osaltaan vaikuttava sisämarkkinoiden kehittämiseen muun muassa

- a) poistamalla jäljellä olevat esteet sähköisten viestintäverkkojen, niiden liitännäistoimintojen ja -palvelujen sekä sähköisten viestintäpalvelujen Euroopan laajuiselta tarjonnalta;
- b) edistämällä Euroopan laajuisten verkkojen luomista ja kehittämistä sekä yleiseurooppalaisten palvelujen yhteentöimivuutta ja päästä päähän -liitettävyyttä;
- c) varmistamalla, ettei sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja tarjoavien yritysten kohtelussa vastaavien olosuhteiden valitessa esiinny syrjintää; ja
- d) tekemällä keskenään ja komission kanssa avoimesti yhteistyötä johdonmukaisen sääntelykäytännön kehittämiseksi sekä tämän direktiivin ja erityisdirektiivien johdonmukaisen soveltamisen varmistamiseksi.

4. Kansallisten sääntelyviranomaisten on edistettävä Euroopan unionin kansalaisten etuja muun muassa

- a) varmistamalla, että kaikilla kansalaisilla on käytettävissään yleispalvelu, joka on määritelty direktiivissä 2002/22/EY (yleispalveludirektiivi);
- b) varmistamalla kuluttajille korkeatasoinen suoja heidän asioidessaan palvelujen tarjoajien kanssa erityisesti siten,

että käytettävissä on yksinkertaisia ja kustannuksiltaan edullisia riitojenratkaisumenettelyjä, joista vastaa asianomaisista osapuolista riippumaton elin;

- c) vaikuttamalla osaltaan korkeatasoisen henkilötietojen ja yksityisyyden suojan varmistamiseen;
- d) edistämällä selkeää tiedottamista erityisesti edellyttämällä yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen hinnoilta ja käyttöehdoilta selkeyttä;
- e) ottamalla huomioon erityisryhmien ja etenkin vammaisten käyttäjien tarpeet; ja
- f) varmistamalla yleisten viestinnän verkkojen eheys ja turvallisuus.

9 artikla

Radiotaajuuksien hallinta sähköisten viestintäpalvelujen osalta

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sähköisissä viestintäpalveluissa niiden alueella käytettäviä radiotaajuuksia hallinnoidaan tehokkaasti 8 artiklan mukaisesti. Niiden on varmistettava, että kansalliset sääntelyviranomaiset noudattavat tällaisia radiotaajuuksia varatessaan ja tiettyyn käyttöön osoittaessaan puolueettomia, selkeitä, syrjimättömiä ja oikeasuhteisia perusteita.

2. Jäsenvaltioiden on edistettävä radiotaajuuksien käytön yhdenmukaistamista yhteisössä ja otettava samalla huomioon tarve varmistaa niiden tehokas käyttö sekä toimittava päätöksen 2002/676/EY (radiotaajuuspäätös) mukaisesti.

3. Jäsenvaltiot voivat antaa yrityksille mahdollisuuden siirtää radiotaajuuksien käyttöoikeuksia muille yrityksille.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tietyn yrityksen aikomuksesta siirtää radiotaajuuksien käyttöoikeuksia ilmoitetaan taajuuksien osoittamisesta vastaavalle kansalliselle sääntelyviranomaiselle ja että mahdollinen siirto toteutetaan kansallisen sääntelyviranomaisen vahvistaman menettelyn mukaisesti ja että se julkistetaan. Kansallisten sääntelyviranomaisten on varmistettava, että tällaisella siirrolla ei vääristetä kilpailua. Jos radiotaajuuksien käyttö on yhdenmukaistettu päätöstä 2002/676/EY (radiotaajuuspäätös) tai muuta yhteisön toimenpidettä soveltamalla, tällaisella siirrolla ei saa muuttaa kyseisen taajuuden käyttöä.

10 artikla

Numerointi, nimeäminen ja osoitteiden antaminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset sääntelyviranomaiset valvovat kaikkien kansallisten numerovarojen tiet-

tyyn käyttöön osoittamista ja kansallisten numerointisuunnitelmien hallinnointia. Jäsenvaltioiden on varmistettava kaikille yleisesti saatavilla oleville sähköisille viestintäpalveluille riittävä määrä numeroita ja numerointialueita. Kansallisten sääntelyviranomaisten on otettava käyttöön puolueettomat, selkeät ja syrjimättömät menettelyt kansallisten numerovarojen tiettyyn käyttöön ottamista varten.

2. Kansallisten sääntelyviranomaisten on varmistettava, että numerointisuunnitelmia ja -menettelyjä sovelletaan tavalla, joka kohtelee yhdenvertaisesti kaikkia yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajia. Jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että yritys, jolle on myönnetty numerointialue, ei syrji muita sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajia niiden palvelujen käyttöön tarvittavien numeroiden osalta.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset numerointisuunnitelmat ja niihin tehtävät lisäykset ja muutokset julkaistaan, jolloin julkaisemista voidaan rajoittaa ainoastaan kansallisen turvallisuuden perusteella.

4. Jäsenvaltioiden on tuettava numerointivarojen käytön yhdenmukaistamista yhteisössä silloin kun se on tarpeen yleiseurooppalaisten palvelujen edistämiseksi. Komissio voi 22 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen toteuttaa tältä osin asianmukaisia teknisiä täytäntöönpanotoimenpiteitä.

5. Silloin kun se on tarpeen palvelujen maailmanlaajuisen yhteentoimivuuden varmistamiseksi, jäsenvaltioiden on sovittava yhteen kannanottojaan kansainvälisissä organisaatioissa ja foorumeissa, joissa tehdään päätöksiä sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen numerointiin, nimeämiseen ja osoitteisiin liittyvissä kysymyksissä.

11 artikla

Asennusoikeudet

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaisen viranomaisen käsitellessä

— hakemusta, joka koskee oikeuksien myöntämistä yritykselle, jolla on lupa tarjota yleisiä viestintäverkkoja, asentaa järjestelmiä julkisessa tai yksityisessä omistuksessa olevan omaisuuden yhteyteen,

— hakemusta, joka koskee oikeuksien myöntämistä yritykselle, jolla on lupa tarjota sähköisiä viestintäverkkoja muille kuin yleisölle, asentaa järjestelmiä julkisessa tai yksityisessä omistuksessa olevan omaisuuden yhteyteen,

toimivaltainen viranomainen

— toimii selkeiden ja yleisesti saatavilla olevien menettelyjen pohjalta, joita sovelletaan syrjimättömästi ja viivytyksettä, ja

— noudattaa avoimuuden ja syrjimättömyyden periaatteita liittäessään ehtoja kyseisiin oikeuksiin.

Edellä mainitut menettelyt voivat erota toisistaan riippuen siitä, tarjoaako hakija yleisiä viestintäverkkoja vai ei.

2. Jos julkisilla tai paikallisviranomaisilla on omistusosuuksia tai päättäntävaltaa sähköisiä viestintäverkkoja ja/tai -palveluja tarjoavissa yrityksissä, jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 kohdassa tarkoitettujen oikeuksien myöntämiseen liittyvät toiminnot erotetaan rakenteellisesti tehokkaasti omistajuuteen ja päättäntävaltaan liittyvistä toiminnoista.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava tehokkaat järjestelmät, joiden avulla yritykset voivat hakea asianomaisista osapuolista riippumattomalta taholta muutosta asennusoikeuksien myöntämistä koskevaan päätökseen.

12 artikla

Rinnakkain sijoittaminen ja järjestelmien yhteiskäyttö

1. Jos sähköisiä viestintäverkkoja tarjoavalla yrityksellä on kansallisen lainsäädännön nojalla oikeus asentaa järjestelmiä julkisessa tai yksityisessä omistuksessa olevan omaisuuden yhteyteen tai mahdollisuus käyttää omaisuuden pakkolunastus- tai käyttöönottomennettelyä, kansallisten sääntelyviranomaisten on edistettävä tällaisten järjestelmien tai tällaisen omaisuuden yhteiskäyttöä.

2. Erityisesti silloin, kun yrityksillä ei ympäristön, kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden suojeluun tai kaupunkisuunnitteluun ja maankäytön tavoitteiden toteuttamiseen liittyvistä syistä ole muita käytännön vaihtoehtoja, jäsenvaltiot voivat vaatia sähköistä viestintäverkkoa hallinnoivaa yritystä tarjoamaan järjestelmien tai omaisuuden yhteiskäyttömahdollisuutta (fyysinen rinnakkain sijoittaminen mukaan luettuna) tai toteuttaa toimenpiteitä julkisten töiden yhteensovittamisen helpottamiseksi vain sellaisen asianmukaisen julkisen kuulemisvaiheen jälkeen, jonka aikana kaikille asianomaisille osapuolille on annettava mahdollisuus esittää näkemyksensä. Tällaiset yhteiskäyttö- ja yhteensovittamisjärjestelyt voivat sisältää sääntöjä, jotka koskevat järjestelmien tai omaisuuden yhteiskäytöstä aiheutuvien kustannusten jakamista.

13 artikla

Kirjanpidon erillisuus ja tilinpäätökset

1. Jäsenvaltioiden on vaadittava yrityksiä, jotka tarjoavat yleisiä viestintäverkkoja tai yleisesti saatavilla olevia sähköisiä viestintäpalveluja ja joilla on erityis- tai yksinoikeuksia palvelujen tarjoamiseen muilla aloilla samassa tai jossain toisessa jäsenvaltiossa

- a) pitämään erillistä kirjanpitoa sähköisten viestintäverkkojen tai -palvelujen tarjontaan liittyvän toiminnan osalta samassa laajuudessa, kuin se vaatisi siinä tapauksessa, että kyseistä toimintaa harjoittaisi oikeudellisesti itsenäinen yhtiö, jotta voidaan yksilöidä kaikki meno- ja tuloerät sekä niiden laskeutaperuste ja käytetyt yksityiskohtaiset kohdentamismenetelmät, jotka koskevat niiden sähköisiin viestintäverkkoihin tai -palveluihin liittyvää toimintaa, mukaan luettuna eritelty selvitys kiinteästä omaisuudesta ja rakenteellisista kustannuksista, tai
- b) erottamaan sähköisten viestintäverkkojen tai -palvelujen tarjontaan liittyvä toiminta rakenteellisesti muista toiminnoista.

Jäsenvaltio voi päättää olla soveltamatta tämän artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja vaatimuksia sellaisiin yrityksiin, joiden sähköisten viestintäverkkojen tai -palvelujen tarjontaan liittyvä vuosittainen liikevaihto kyseisessä jäsenvaltiossa on alle 50 miljoonaa euroa.

2. Jos yleisiä viestintäverkkoja tai yleisesti saatavilla olevia sähköisiä viestintäpalveluja tarjoavia yrityksiä eivät koske yhtiöoikeuden mukaiset vaatimukset eivätkä ne täytä yhteisön oikeuden kirjanpitosäännöissä olevia pieniä ja keskisuuria yrityksiä koskevia vaatimuksia, niiden tilinpäätökset on laadittava ja annettava riippumattoman tilintarkastajan tarkastettavaksi ja julkaistava. Tilintarkastuksen on tapahduttava asiaankuuluvien kansallisten ja yhteisön sääntöjen mukaisesti.

Tätä vaatimusta sovelletaan myös 1 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdassa vaadittuun erilliseen kirjanpitoon.

IV LUKU

YLEISET SÄÄNNÖKSET

14 artikla

Yritykset, joilla on huomattava markkinavoima

1. Jos kansallisten sääntelyviranomaisten on erityisdirektiivien mukaan määriteltävä 16 artiklan menettelyä noudattaen, onko tietyillä operaattoreilla huomattava markkinavoima, sovelletaan tämän artiklan 2 ja 3 kohtaa.
2. Tietyllä yrityksellä katsotaan olevan huomattava markkinavoima, jos sillä on yksin tai yhdessä muiden kanssa määräävää asemaa vastaava asema eli sellaista taloudellista vaikutusvaltaa, jonka turvin se voi toimia huomattavassa määrin riippumattomana kilpailijoista, asiakkaista ja viime kädessä kuluttajista.

Erityisesti arvioidessaan, onko kahdella tai useammalla yrityksellä yhteinen määräävä asema markkinoilla, kansallisten sääntelyviranomaisten on toimittava yhteisön oikeuden mukaisesti ja otettava erittäin tarkasti huomioon komission 15 artiklan mukaisesti julkaisemat "Markkina-analyysia ja merkittävän

markkina-aseman arviointia koskevat suuntaviivat". Liitteessä II on vahvistettu perusteet tällaisen arvioinnin tekemistä varten.

3. Jos yrityksellä on tietyillä markkinoilla huomattava markkinavoima, sillä voidaan katsoa olevan huomattava markkinavoima myös niihin tiiviissä yhteydessä olevilla muilla markkinoilla, jos näiden markkinoiden väliset yhteydet mahdollistavat tietyillä markkinoilla saavutetun merkittävän markkinavoiman hyödyntämisen toisilla markkinoilla siten, että yrityksen markkinavoima vahvistuu.

15 artikla

Markkinoiden määrittelyssä noudatettava menettely

1. Kuultuaan julkisesti asiaan liittyviä tahoja ja kansallisia sääntelyviranomaisia komissio antaa suosituksen merkityksellisistä tuote- ja palvelumarkkinoista, jäljempänä 'suositus'. Suosituksessa yksilöidään liitteen I mukaisesti ne sähköisen viestintän alan tuote- ja palvelumarkkinat, jotka ominaisuuksiensa perusteella saattavat edellyttää erityisdirektiiveissä vahvistettujen sääntelyvelvollisuuksien asettamista, sanotun kuitenkin rajoittamatta tällaisten markkinoiden määrittelyä kilpailulainsäädännön mukaisesti yksittäisissä tapauksissa. Komissio määrittelee markkinat kilpailulainsäädännön periaatteiden mukaisesti.

Komissio arvioi suositusta säännöllisin väliajoin uudelleen.

2. Komissio julkaisee viimeistään päivänä, jona tämä direktiivi tulee voimaan, markkina-analyysia ja huomattavan markkinavoiman arviointia koskevat ja kilpailulainsäädännön periaatteiden kanssa yhdenmukaiset suuntaviivat, jäljempänä 'suuntaviivat'.

3. Kansallisten sääntelyviranomaisten on, suositus ja suuntaviivat mahdollisimman tarkasti huomioon ottaen, määriteltävä kilpailulainsäädännön periaatteiden mukaisesti kansallisia olosuhteita vastaavat merkitykselliset markkinat, erityisesti alueellaan vallitsevat merkitykselliset maantieteelliset markkinat. Kansallisten sääntelyviranomaisten on noudatettava 6 ja 7 artiklassa tarkoitettuja menettelyjä ennen kuin ne määrittelevät markkinoita, jotka poikkeavat suosituksesta esitetystä.

4. Komissio voi kansallisia sääntelyviranomaisia kuultuaan ja 22 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen tehdä päätöksen valtioiden rajat ylittävien markkinoiden määrittämisestä.

16 artikla

Markkina-analyysissä noudatettava menettely

1. Mahdollisimman pian suosituksen tai sen ajan tasalle saattamisen jälkeen kansallisten sääntelyviranomaisten on suoritettava analyysi merkityksellisistä markkinoista ottamalla suuntaviivat mahdollisimman tarkasti huomioon. Jäsenvaltioi-

den on varmistettava, että tämä analyysi suoritetaan tarvittaessa yhteistyössä kansallisten kilpailuviranomaisten kanssa.

2. Jos kansallisen sääntelyviranomaisen on direktiivin 2002/22/EY (yleispalveludirektiivi) 16, 17, 18 tai 19 artiklan tai direktiivin 2002/19/EY (käyttöoikeusdirektiivi) 7 tai 8 artiklan nojalla tehtävä päätös siitä, asettaako, pitääkö voimassa, muuttaako tai poistaako se tiettyjä yrityksiä koskevia velvollisuuksia, niiden on 1 kohdassa tarkoitetun markkina-analyyysinsä perusteella määriteltävä, vallitseeko merkityksellisillä markkinoilla todellinen kilpailu.

3. Jos kansallinen sääntelyviranomainen toteaa, että merkityksellisillä markkinoilla vallitsee todellinen kilpailu, se ei saa asettaa eikä pitää voimassa minkäänlaisia 2 kohdassa tarkoitettuja erityisiä sääntelyvelvollisuuksia. Jos alakohtaisia sääntelyvelvollisuuksia jo on voimassa, sen on poistettava tällaiset yrityksille merkityksellisillä markkinoilla asetetut velvollisuudet. Niille osapuolille, joita velvollisuuksien poistaminen koskee, on ilmoitettava asiasta hyvissä ajoin.

4. Jos kansallinen sääntelyviranomainen toteaa, ettei merkityksellisillä markkinoilla vallitse todellista kilpailua, sen on määriteltävä yritykset, joilla kyseisillä markkinoilla on huomattava markkinavoima 14 artiklan mukaisesti, ja kansallisen sääntelyviranomaisen on asetettava tällaisille yrityksille tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja asianmukaisia erityisiä sääntelyvelvollisuuksia tai, jos niitä jo on, pidettävä tällaiset velvollisuudet edelleen voimassa tai muutettava niitä.

5. Edellä 15 artiklan 4 kohdassa tarkoitettussa päätöksessä määriteltyjen valtioiden rajat ylittävien markkinoiden osalta asianomaisten kansallisten sääntelyviranomaisten on yhdessä suoritettava markkina-analyysi ottamalla suuntaviivat mahdollisimman tarkasti huomioon ja tehtävä yhteensovitusti päätös tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen sääntelyvelvollisuuksien asettamisesta, voimassa pitämisestä, muuttamisesta tai poistamisesta.

6. Tämän artiklan 3, 4 ja 5 kohdan mukaisia toimenpiteitä toteutettaessa on noudatettava 6 ja 7 artiklassa tarkoitettuja menettelyjä.

17 artikla

Standardointi

1. Komissio laatii 22 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen ja julkaisee Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä standardeista ja/tai eritelmistä luettelon, joka toimii perustana sähköisten viestintäverkkojen, sähköisten viestintäpalvelujen ja niiden liitännäistoimintojen ja -palvelujen yhdenmukaisen tarjonnan edistämiseksi. Tarvittaessa komissio voi 22 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen ja direktiivillä 98/34/EY perustettua komiteaa kuultuaan pyytää eurooppalaisia standardisoimisjärjestöjä, joita ovat Euroopan standardointikomitea (European Committee for Standardisation, CEN), Euroopan sähkötekniikan standardointikomitea (European Committee for Electrotechnical Standardisation, CENELEC) ja Euroopan telealan standardointilaitos (European Telecommunications Standards Institute, ETSI), laatimaan standardeja.

2. Jäsenvaltioiden on edistettävä 1 kohdassa tarkoitettujen standardien ja/tai eritelmien käyttöä palvelujen, teknisten rajapintojen ja/tai verkkotoimintojen tarjoamiseksi siinä määrin kuin se on ehdottoman välttämätöntä palvelujen yhteentoimivuuden varmistamiseksi ja käyttäjien valinnanvapauden lisäämiseksi.

Kunnes standardit ja/tai eritelmit on 1 kohdan mukaisesti julkaistu, jäsenvaltioiden on edistettävä eurooppalaisten standardisoimisjärjestöjen hyväksymien standardien ja/tai eritelmien käyttöä.

Jos tällaisia standardeja ja/tai eritelmiä ei ole, jäsenvaltioiden on edistettävä kansainvälisen teleliiton (International Telecommunications Union, ITU), kansainvälisen standardisoimisjärjestön (International Organisation for Standardisation, ISO) tai kansainvälisen sähkötekniikan toimikunnan (International Electrotechnical Committee, IEC) antamien kansainvälisten standardien tai suositusten käyttöä.

Jos kansainvälisiä standardeja on olemassa, jäsenvaltioiden on rohkaistava eurooppalaisia standardisoimisjärjestöjä käyttämään niitä tai niiden merkityksellisiä osia perustana standardeja kehittäessään, lukuun ottamatta tilanteita, joissa tällaiset kansainväliset standardit tai niiden merkitykselliset osat olisivat tehottomia.

3. Jos 1 kohdassa tarkoitettuja standardeja ja/tai eritelmiä ei ole noudatettu riittävän hyvin, jotta palvelujen yhteentoimivuus yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa voitaisiin taata, kyseisten standardien ja/tai eritelmien noudattaminen voidaan tehdä pakolliseksi 4 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen, jos tämä on ehdottoman välttämätöntä tällaisen yhteentoimivuuden varmistamiseksi ja käyttäjien valinnanvapauden lisäämiseksi.

4. Jos komissio aikoo säätää tiettyjen standardien ja/tai eritelmien noudattamisen pakolliseksi, se julkaisee asiasta ilmoituksen Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä ja pyytää kaikkia asianomaisia osapuolia esittämään asiasta näkemyksensä. Komissio säätää 22 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen kyseessä olevien standardien noudattamisen pakolliseksi viittaamalla niihin pakollisina standardeina Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä julkaistavassa 1 kohdassa tarkoitettujen standardien ja eritelmien luettelossa.

5. Jos komissio katsoo, että 1 kohdassa tarkoitettujen standardien ja/tai eritelmien eivät enää edistä yhdenmukaistettujen sähköisten viestintäpalvelujen tarjontaa tai että ne eivät enää täytä kuluttajien tarpeita tai että ne estävät tekniikan kehittämistä, se poistaa ne 22 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen 1 kohdassa tarkoitettua standardien ja/tai eritelmien luettelosta.

6. Jos komissio katsoo, että 4 kohdassa tarkoitettujen standardien ja/tai eritelmien eivät enää edistä yhdenmukaistettujen sähköisten viestintäpalvelujen tarjontaa tai että ne eivät enää täytä kuluttajien tarpeita tai että ne estävät tekniikan kehittämistä, se poistaa ne 22 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua menettelyä nou-

dattaan 1 kohdassa tarkoitetusta standardien ja/tai eritelmien luettelosta.

7. Tätä artiklaa ei sovelleta niihin olennaisiin vaatimuksiin, rajapintojen eritelmiin tai yhdenmukaistettuihin standardeihin, joihin sovelletaan direktiivin 1999/5/EY säännöksiä.

18 artikla

Interaktiivisten digitaalitelevisiopalvelujen yhteentoimivuus

1. Vapaan tiedonkulun, tiedotusvälineiden moniarvoisuuden ja kulttuurillisen monimuotoisuuden edistämiseksi jäsenvaltioiden on edistettävä 17 artiklan 2 kohdan määräysten mukaisesti sitä, että:

- a) interaktiivisten digitaalitelevisiopalvelujen tarjoajat käyttävät avointa sovellusrajapintaa palvelujen jakelussa yleisölle interaktiivisten digitaalitelevisiojärjestelmien avulla siirtotavasta riippumatta,
- b) interaktiivisten digitaalitelevisiopalveluiden vastaanottamiseen interaktiivisissa digitaalitelevisiojärjestelmissä tarkoitettujen kehittyneiden digitaaliteleviolaitteiden tarjoajat käyttävät avointa sovellusrajapintaa asiaankuuluvien standardien ja eritelmien vähimmäisvaatimusten mukaisesti.

2. Vaikuttamatta siihen, mitä säädetään direktiivin 2002/19/EY (käyttöoikeusdirektiivi) 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa jäsenvaltioiden on rohkaistava sovellusrajapinnan oikeuksien haltijoita antamaan oikeudenmukaisin, kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin sekä asianmukaista korvausta vastaan kaikki sellaiset tiedot, joita interaktiivisten digitaalitelevisiopalveluiden tarjoajat tarvitsevat, jotta ne voivat tarjota kaikkia sovellusrajapinnan tukemia palveluita täysin toimivassa muodossa.

3. Komissio tarkastelee tämän artiklan vaikutuksia vuoden kuluttua 28 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettua soveltamispäivästä. Jos yhteentoimivuutta ja kuluttajien valinnanvapautta ei ole saavutettu asianmukaisella tavalla yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa, komissio voi ehdottaa 17 artiklan 3 ja 4 kohdassa vahvistetun menettelyn mukaisia toimia.

19 artikla

Yhdenmukaistamismenettelyt

1. Jos komissio 22 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen antaa jäsenvaltioille suosituksia, jotka koskevat tässä direktiivissä ja erityisdirektiiveissä annettujen säännösten täytäntöönpanon yhdenmukaistamista 8 artiklassa vahvistettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset sääntelyviranomaiset ottavat nämä suositukset toiminnassaan mahdollisimman tarkasti huomioon. Jos kansallinen sääntelyviranomainen päättää olla noudattamatta suositusta, sen on ilmoitettava asiasta komissiolle ja perusteltava kantansa.

2. Jos komissio toteaa, että 10 artiklan 4 kohdan säännösten täytäntöönpanemiseksi annetun kansallisen sääntelyn eroavaisuudet muodostavat esteen yhtenäismarkkinoille, komissio voi 22 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen toteuttaa asianmukaisia teknisiä täytäntöönpanotoimenpiteitä.

20 artikla

Yritysten välisten riitojen ratkaisu

1. Mikäli syntyy direktiivin tai erityisdirektiivien mukaisiin velvollisuuksiin liittyvä, sähköisiä viestintäverkkoja tai -palveluja yksittäisessä jäsenvaltiossa tarjoavien yritysten välinen riita, asianomaisen kansallisen sääntelyviranomaisen on jomman kumman osapuolen pyynnöstä ja 2 kohdan säännösten soveltamista rajoittamatta tehtävä mahdollisimman pian ja poikkeuksellisia olosuhteita lukuun ottamatta joka tapauksessa neljän kuukauden kuluessa sitova päätös riidan ratkaisemiseksi. Asianomaisen jäsenvaltion on vaadittava, että kaikki osapuolet toimivat täydessä yhteistyössä kansallisen sääntelyviranomaisen kanssa.

2. Jäsenvaltiot voivat säätää, että kansalliset sääntelyviranomaiset voivat päättää olla ratkaisematta riita-asiaa sitovalla päätöksellä, jos on olemassa muita keinoja, kuten sovittelu, jotka edistävät paremmin riidan nopeaa ratkaisemista 8 artiklan säännösten mukaisesti. Kansallisen valvontaviranomaisen on ilmoitettava tästä osapuolille mahdollisimman pian. Jos riitaa ei ole ratkaistu neljän kuukauden kuluessa ja jos muutosta hakeva osapuoli ei ole saattanut sitä tuomioistuimen käsiteltäväksi, kansallisen sääntelyviranomaisen on jomman kumman osapuolen pyynnöstä tehtävä mahdollisimman pian ja joka tapauksessa neljän kuukauden kuluessa sitova päätös riidan ratkaisemiseksi.

3. Riitoja ratkaistessaan kansallisen sääntelyviranomaisen on tehtävä päätöksiä, joilla pyritään 8 artiklassa vahvistettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Niiden velvollisuuksien, joita kansalliset sääntelyviranomaiset asettavat jollekin yritykselle riitaa ratkaistaessa, on oltava tämän direktiivin tai erityisdirektiivien säännösten mukaisia.

4. Kansallisen sääntelyviranomaisen päätös on julkistettava liikesalaisuutta koskevia määräyksiä noudattaen. Asianomaisille osapuolille on esitettävä päätöksen täydelliset perustelut.

5. Tämän artiklan 1, 3 ja 4 kohdassa tarkoitettu menettely ei estä osapuolia panemasta vireille oikeudenkäyntiä tuomioistuimessa.

21 artikla

Rajat ylittävien riitojen ratkaisu

1. Jäljempänä 2, 3 ja 4 kohdassa säädetyn menettelyn on oltava käytettävissä tämän direktiivin tai erityisdirektiivien

soveltamisalaan kuuluvissa, eri jäsenvaltioista tulevien osapuolten välisissä rajat ylittävissä riidoissa, jotka kuuluvat vähintään kahden jäsenvaltion kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaan.

2. Mikä tahansa osapuoli voi antaa riidan kyseisten kansallisten sääntelyviranomaisten käsiteltäväksi. Kansallisten sääntelyviranomaisten on sovittava toimintansa yhteen riidan ratkaisemiseksi 8 artiklassa vahvistettujen tavoitteiden mukaisesti. Niiden velvollisuuksien, jotka kansallinen sääntelyviranomainen asettaa yritykselle riita-asiaa ratkaistaessa, on oltava tämän direktiivin tai erityisdirektiivien säännösten mukaisia.

3. Jäsenvaltiot voivat säätää, että kansalliset sääntelyviranomaiset voivat yhdessä päättää olla ratkaisematta riitaa, jos on olemassa muita keinoja, kuten sovittelu, jotka edistävät paremmin riidan nopeaa ratkaisemista 8 artiklan säännösten mukaisesti. Niiden on ilmoitettava tästä osapuolille mahdollisimman pian. Jos riitaa ei ole ratkaistu neljän kuukauden kuluessa, ja jos muutosta hakeva osapuoli ei ole saattanut sitä tuomioistuimen käsiteltäväksi, kansallisten sääntelyviranomaisten on jomman kumman osapuolen pyynnöstä sovittava yhteen toimintansa riidan ratkaisemiseksi 8 artiklan säännösten mukaisesti.

4. Edellä 2 kohdassa tarkoitettu menettely ei estä osapuolia panemasta vireille oikeudenkäyntiä tuomioistuimessa.

22 artikla

Komitea

1. Komissiota avustaa komitea, jäljempänä 'viestintäkomitea'.

2. Jos tähän kohtaan viitataan, sovelletaan päätöksen 1999/468/EY 3 ja 7 artiklassa säädettyä menettelyä, ottaen huomioon mainitun päätöksen 8 artiklan säännökset.

3. Jos tähän kohtaan viitataan, sovelletaan päätöksen 1999/468/EY 5 ja 7 artiklassa säädettyä menettelyä, ottaen huomioon mainitun päätöksen 8 artiklan säännökset.

Päätöksen 1999/468/EY 5 artiklan 6 kohdassa tarkoitettu määräaika vahvistetaan kolmeksi kuukaudeksi.

4. Komitea vahvistaa työjärjestyksensä.

23 artikla

Tiedonvaihto

1. Komissio antaa viestintäkomitealle kaikki merkitykselliset tiedot verkko-operaattorien, palveluntarjoajien, käyttäjien, kuluttajien, laitevalmistajien ja ammattiyhdistysten sekä kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen edustajien kanssa käytyjen säännöllisten neuvottelujen tuloksista.

2. Viestintäkomitean on sähköistä viestintää koskevan yhteisön politiikan mukaisesti edistettävä jäsenvaltioiden sekä jäsenvaltioiden ja komission välistä tiedonvaihtoa sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskevien sääntelytoimien tilanteesta ja kehityksestä.

24 artikla

Tietojen julkistaminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että ajantasaiset tiedot tämän direktiivin ja erityisdirektiivien soveltamisesta ovat yleisesti saatavilla tavalla, joka takaa, että ne ovat helposti kaikkien asianomaisten osapuolten käytettävissä. Jäsenvaltioiden on julkaistava virallisessa lehdessään ilmoitus siitä, miten ja missä tiedot julkaistaan. Ensimmäinen tällainen ilmoitus on julkaistava ennen 28 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettua soveltamispäivää, ja sen jälkeen ilmoitus on julkaistava aina kun sen sisältämiin tietoihin tulee muutoksia.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle jäljennös tällaisista ilmoituksista niiden julkaisuajankohtana. Komissio toimittaa tiedot tarpeen mukaan viestintäkomitealle.

25 artikla

Uudelleentarkastelua koskevat menettelyt

1. Komissio tarkastelee säännöllisesti uudelleen tämän direktiivin toimintaa ja antaa siitä kertomuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle ensimmäisen kerran viimeistään kolmen vuoden kuluttua 28 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettua soveltamispäivästä. Tätä varten komissio voi pyytää jäsenvaltioilta tietoja, jotka niiden on toimitettava ilman aiheutonta viivytystä.

V LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

26 artikla

Kumoaminen

Kumotaan direktiivit ja päätökset 28 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettua soveltamispäivästä alkaen seuraavasti:

— direktiivi 90/387/ETY,

- yhtenäisen Euroopan hätänumeron käyttöön ottamisesta 29 päivänä heinäkuuta 1991 tehty neuvoston päätös 91/396/ETY ⁽¹⁾,
- avoimen verkon tarjoamisen soveltamisesta kiinteisiin joihtoihin 5 päivänä kesäkuuta 1992 annettu neuvoston direktiivi 92/44/ETY ⁽²⁾,
- kansainväliseen puhelinverkkoon pääsyyn tarvittavan yhteisen tunnuksen käyttöönotosta yhteisössä 11 päivänä toukokuuta 1992 tehty neuvoston päätös 92/264/ETY ⁽³⁾,
- direktiivi 95/47/EY,
- direktiivi 97/13/EY,
- direktiivi 97/33/EY,
- avoimen verkon tarjoamisen (ONP) soveltamisesta puhelin-toimintaan ja teleyleispalvelusta kilpailuympäristössä 26 päivänä helmikuuta 1998 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/10/EY ⁽⁴⁾.

27 artikla

Siirtymäkauden toimenpiteet

Jäsenvaltiot pitävät voimassa kaikki direktiivin 2002/19/EY (käyttöoikeusdirektiivi) 7 artiklassa ja direktiivin 2002/22/EY (yleispalveludirektiivi) 16 artiklassa tarkoitetut kansallisen lain mukaiset velvollisuudet, kunnes kansallinen sääntelyviranomai-nen tekee kyseisiä velvollisuuksia koskevan päätöksen tämän direktiivin 16 artiklan mukaisesti.

Yleisten kiinteiden puhelinverkkojen operaattoreita, joiden niiden kansalliset sääntelyviranomaiset ovat määritelleet olevan huomattavan markkinavoiman omaavia direktiivin 97/33/EY liitteessä I olevan 1 osan tai direktiivin 98/10/EY mukaisten yleisten kiinteiden puhelinverkkojen ja -palvelujen tarjoamisen osalta, on edelleen pidettävä ilmoitettuna operaattoreina ase-tuksessa (EY) N:o 2887/2000 tarkoitetulla tavalla siihen saakka kun 16 artiklassa tarkoitettu markkina-analysimenettely on saatettu päätökseen. Sen jälkeen niitä ei enää pidetä mainitussa asetuksessa tarkoitettuna ilmoitettuna operaattoreina.

28 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on annettava ja julkaistava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 24 päivänä heinäkuuta 2003. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

Niiden on sovellettava näitä säädöksiä 25 päivänä heinäkuuta 2003.

2. Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

3. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoite-tuista kysymyksistä antamansa kansalliset säännökset sekä niihin myöhemmin tehtävät muutokset kirjallisina komissiolle.

29 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

30 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä 7 päivänä maaliskuuta 2002.

Euroopan parlamentin puolesta

P. COX

Puhemies

Neuvoston puolesta

J. C. APARICIO

Puheenjohtaja

⁽¹⁾ EYVL L 217, 6.8.1991, s. 31.

⁽²⁾ EYVL L 165, 19.6.1992, s. 27, direktiivi sellaisena kuin se on vii-meksi muutettuna komission päätöksellä 98/80/EY (EYVL L 14, 20.1.1998, s. 27).

⁽³⁾ EYVL L 137, 20.5.1992, s. 21.

⁽⁴⁾ EYVL L 101, 1.4.1998, s. 24.

LIITE I

15 artiklassa tarkoitettu luettelo ensimmäiseen merkityksellisiä tuote- ja palvelumarkkinoita koskevaan komission suositukseen sisällytettävistä markkinoista1. *Direktiivissä 2002/22/EY (yleispalveludirektiivi) tarkoitettut markkinat*

16 artikla — Aiemman sääntelyjärjestelmän nojalla määritellyt markkinat, joiden osalta velvollisuuksia olisi tarkasteltava uudelleen

Yleisen puhelinverkon tietyssä sijaintipaikassa olevan liittymän ja sen käyttömahdollisuuden tarjonta

Kiinteiden yhteyksien tarjonta loppukäyttäjille

2. *Direktiivissä 2002/19/EY (käyttöoikeusdirektiivi) tarkoitettut markkinat*

7 artikla — Aiemman sääntelyjärjestelmän nojalla määritellyt markkinat, joiden osalta velvollisuuksia olisi tarkasteltava uudelleen

Yhteenliittäminen (direktiivi 97/33/EY)

puhelinliikenteen välittäminen lähdeverkkona toimivassa yleisessä kiinteässä puhelinverkossa

puhelinliikenteen välittäminen kohdeverkkona toimivassa yleisessä kiinteässä puhelinverkossa

kauttakulupalvelut yleisessä kiinteässä puhelinverkossa

puhelinliikenteen välittäminen lähdeverkkoina toimivissa yleisissä matkaviestintäverkoissa

puhelinliikenteen välittäminen kohdeverkkoina toimivissa yleisissä matkaviestintäverkoissa

kiinteiden yhteyksien yhteenliittäminen (lyhyen matkan yhteyksien yhteenliittäminen)

Verkon käyttöoikeudet ja käyttöoikeudet erityisehdoin (direktiivi 97/33/EY, direktiivi 98/10/EY)

yleisen kiinteän puhelinverkon käyttöoikeus, mukaan luettuna tilaajayhteyksien eriytetty tarjonta

yleisten matkaviestintäverkkojen käyttöoikeus, mukaan luettuna operaattorin valintamahdollisuus

Kiinteän siirtokapasiteetin tukkumyynti (direktiivi 92/44/ETY)

kiinteän siirtokapasiteetin tukkumyynti muille sähköisten viestintäverkkojen tai -palvelujen tarjoajille

3. *Asetuksessa (EY) N:o 2887/2000 tarkoitettut markkinat*

Eriytetyillä (kierretty metalliset parikaapelit) tilaajayhteyksillä tarjotut palvelut

4. *Muut markkinat*

Kansalliset markkinat kansainvälisille verkkovierailupalveluille yleisessä matkapuhelinverkossa

---

LIITE II

Perusteet, joita kansallisten sääntelyviranomaisten on käytettävä arvioidessaan 14 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisesti, onko kyseessä yhteinen määräävä asema markkinoilla

Kahdella tai useammalla yrityksellä voidaan katsoa olevan yhteinen määräävä asema markkinoilla 14 artiklassa tarkoitettulla tavalla, jos ne toimivat markkinoilla, joiden rakenteen voidaan katsoa johtavan yhteensovittamisvaikutuksiin, vaikka kyseisten yritysten välillä ei olisikaan rakenteellisia tai muita yhteyksiä. Rajoittamatta yhteistä määräävää asemaa markkinoilla koskevan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön soveltamista, tilanteen on todennäköisesti katsottava olevan tämä, jos markkinoilla on tietyt asiaankuuluvat, erityisesti jäljempänä esitetyt markkinoiden keskittymistä, avoimuutta koskevat ja muut ominaisuudet:

- kasvunsa lopettaneet markkinat
- kysynnän pysähtynyt tai vaatimaton kasvu
- alhainen kysyntäjousto
- homogeeninen tuote
- samanlaiset kustannusrakenteet
- samanlaiset markkinaosuudet
- teknisen innovaation puute, valmis teknologia
- ei ylikapasiteettia
- suuret markkinoille pääsyn esteet
- tasoittavan ostovoiman puute
- mahdollisen kilpailun puute
- kyseisten yritysten väliset epäviralliset tai muut yhteydet
- vastatoimet
- hintakilpailun puute tai rajallisuus.

Edellä esitetty luettelo ei ole täydellinen eivätkä perusteet myöskään ole kumuloituvia. Luettelon tarkoituksena on pikemminkin esittää, mitä todisteita voidaan käyttää markkinoilla olevan yhteisen määräävän aseman olemassaoloa koskevan väitteen tueksi.
